

De leden van de gemeenteraad Zaanstad

Stadhuisplein 100
1506 MZ Zaandam
Postbus 2000
1500 GA Zaandam

Telefoon 14 075
www.zaanstad.nl

ONS KENMERK	8925034
PORTEFEUILLEHOUDER	R. Tuijn
PORTEFEUILLE	Duurzaamheid
ONDERWERP	Subsidieregeling voucher energiezuinige witgoedwissel 2025

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u bijgaande stukken aan voor¹:

Zienswijze vragen ex art 160, lid 2 (wettelijke verplichting)

Geheimhouding op grond van de Wet openbaarheid van bestuur

☐ ja ☒ **N.V.T.** ☐ bijlage

(Correctief) referendum

Niet van toepassing, geen raadsbesluit.

Onderwerp:

Subsidieregeling voucher energiezuinige witgoedwissel 2025

Wat wordt gevraagd

1. Wensen en bedenkingen te geven op de Subsidieregeling voucher energiezuinige witgoedwissel 2025 inhoudende een regeling die het mogelijk maakt om oud, energie slurpend witgoed in te wisselen voor energiezuinig witgoed teneinde de energierekening voor een huishouden te doen verminderen en zo energiearmoede tegen te gaan.
 - a. Subsidie kan worden aangevraagd door huishoudens van de gemeente Zaanstad die op 2 januari 2025 in het bezit zijn van een Zaanse stadspas en deze kosteloos hebben ontvangen in verband met een laag inkomen;
 - b. Voor het vervangen van witgoed van minimaal 5 jaar oud door energiezuiniger witgoed bij een deelnemende leverancier;

¹ Bij stukken aangeboden voor **besluitvorming** of **zienswijze** zal de agendacommissie van de raad beoordelen wanneer en hoe agendering in het Zaanstad Beraad plaatsvindt. U ontvangt wekelijks een agenda van het eerstvolgende Zaanstad Beraad en wordt verzocht de stukken te bewaren en bij de betreffende agenda te voegen.
Op stukken aangeboden voor **kennisname** volgt geen actie van de agendacommissie. Zonodig kunt u aanvullende informatie inwinnen bij de behandelend ambtenaar. Wenst u naar aanleiding van de informatie een politieke discussie met de wethouder en/of raadsfracties, dan kunt u bij de agendacommissie om agendering verzoeken mits onder vermelding van "wat u vraagt aan wie" inclusief een korte concrete toelichting.

- c. Subsidie bedraagt maximaal €600,- en wordt verstrekt in de vorm van een voucher.

Toelichting

Energiearmoede is een urgent thema als gevolg van de stijgende energieprijzen en hoge inflatie. In het Plan van Aanpak Energiearmoede 2024-2028 speelt de gemeente hierop in. In dat plan van aanpak introduceert Zaanstad een witgoedwissel. Middels voorliggend besluit wordt hier uitvoering aan gegeven. Daarbij wordt het budget voor deze subsidieregeling verhoogd met een bijdrage van € 140.000 vanuit het armoedebudget, waardoor in totaal een budget van € 624.000 voor deze regeling beschikbaar is (inclusief uitvoeringskosten).

Met de beoogde witgoedregeling ontvangen circa 900 huishoudens een bijdrage van € 600,- voor het aanschaffen van nieuw witgoed. Er is vanwege effectiviteit gekozen voor de uitvoering van deze regeling via de Zaanse Pas. Binnen de pas is de doelgroep bekend tot 120% van de bijstandsnorm. Dit maakt de communicatie, doelmatige uitkering, controle en uitvoering doelmatig. Iedereen die in het bezit is van een gratis Zaanse Pas kan een aanvraag indienen voor de witgoedwissel. Gedurende een periode van drie weken bestaat per tranche de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen. Daarna vindt een onafhankelijke loting plaats om te bepalen wie in aanmerking komt voor de regeling. Door oud witgoed te vervangen voor nieuw energiezuinig witgoed besparen huishoudens jaarlijks gemiddeld € 156,- op de energierekening. Met het energiezuinig witgoed besparen circa 900 huishoudens op de lange en korte termijn kosten op de energierekening. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het Plan van Aanpak Energiearmoede en worden de doelstellingen van het plan nagestreefd.

TNO stelt dat huishoudens die gebruik maken van een witgoedwissel, significant lagere energiekosten hebben. Namelijk gemiddeld €156,- per jaar. Een witgoedwissel zorgt ervoor dat energie-slurpend witgoed van de markt verdwijnt.

Aanleiding

De witgoedwissel is onderdeel van het Plan van Aanpak Energiearmoede 2024-2028. Het college heeft dat in mei vastgesteld. Als doelstelling is geformuleerd: het percentage Zaanse huishoudens in energiearmoede neemt af vanaf 2026 (ten opzichte van 2022). De schatting is dat het percentage energiearme huishoudens in de 15% van de woningen met de slechtste energetische kwaliteit van daalt van 5,8% naar 4% in 2026 (ten opzichte van 2022). Deze witgoedwissel moet bijdragen om deze doelstelling te halen.

Beoogd resultaat

Met de beoogde witgoedregeling ontvangen +/- 900 huishoudens een bijdrage van € 600, voor het aanschaffen van nieuw witgoed. Door oud witgoed te vervangen voor nieuw energiezuinig witgoed besparen huishoudens jaarlijks ongeveer €156,- op de energierekening. Met het energiezuinig witgoed besparen +/- 900 huishoudens op de lange en korte termijn geld. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het Plan van Aanpak Energiearmoede en worden de doelstellingen van het plan nagestreefd.

Kader

- Beschikking middelen aanpak energiearmoede, 20 januari 2022, € 1.211.941 en looptijd t/m 1 mei 2023 (kenmerk 2022-0000035896);
- Wijziging beschikking middelen aanpak energiearmoede, 29 juni 2022, aanvulling van € 1.840.842 en verlenging looptijd t/m 31 december 2023 (kenmerk 2022-0000324138);
- 13 september 2022 brief Aanbieding Programma Versnelling verduurzaming Gebouwde Omgeving (kenmerk 2022-0000500214) – uitvoeringstermijn verruimd naar 13-12-2024.
- Wijzigingsbeschikking middelen aanpak energiearmoede, 12 juli 2023, aanvulling van € 2.859.559 en verlenging looptijd t/m 31 december 2025 (kenmerk 2023-0000407622);
- Plan van Aanpak energiearmoede juni 2022 (2022/13975)
- Plan van aanpak Energiearmoede 2024-2028' vastgesteld (2024, 8517847)

Argumenten en afwegingen

De Subsidieregeling voucher energiezuinige witgoedwissel 2025 is een voucherregeling waar bewoners in energiearmoede –voor deze regeling gedefinieerd als huishoudens van de gemeente Zaanstad die op 2 januari 2025 in het bezit zijn van een Zaanse Pas en deze kosteloos hebben ontvangen in verband met een laag inkomen – gebruik van kunnen maken om energie slurpend witgoed te vervangen voor energiezuiniger witgoed bij een lokale leverancier uit Zaanstad. De subsidie per inruil bedraagt maximaal € 600,-.

Hiertoe is budget beschikbaar vanuit de speciale uitkering (SPUK) aanpak energiearmoede. Dit budget wordt aangevuld met een budget vanuit de armoedebegroting om een grotere doelgroep te kunnen ondersteunen.

Er is vanwege effectiviteit gekozen voor de uitvoering van deze regeling via de Zaanse Pas. Binnen de pas is de doelgroep bekend tot 120% van de bijstandsnorm. Dit maakt de communicatie, doelmatige uitkering, controle en uitvoering doelmatig. Iedereen die in het bezit is van een gratis Zaanse Pas kan een aanvraag indienen voor de witgoedwissel. Gedurende een periode van drie weken bestaat de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen. Daarna vindt een onafhankelijke loting plaats om te bepalen wie in aanmerking komt voor de regeling

Energie labels witgoed

We willen de huishoudens zoveel mogelijk ondersteunen in de aanschaf van nieuw energiezuinig witgoed. Daarom is de keuze gemaakt om de lijst die Groupcard, in samenspraak met Milieu Centraal, heeft opgesteld aan te houden. De laatste jaren zijn de energie labels van apparatuur aangescherpt. Dit zorgt ervoor dat we kunnen garanderen dat er een beter en energiezuiniger witgoed apparaat voor het in de plaats komt. Wanneer we verplichten om minimaal label A of B witgoed aan te schaffen is de kans groot dat het bedrag van €600,- niet dekkend is. In het assortiment is één vrijstaande vriezer of koelkast met label E, maar die wordt volgens de uitvoerder van de regeling, Groupcard, nauwelijks gekozen. De andere koelkastmodellen beginnen dus bij label D. Deze lijst wordt door bijna alle gemeenten overgenomen in hun witgoedregelingen. We werken samen met lokale witgoedleveranciers zodat de Zaanse economie ook profijt heeft van deze regeling.

De witgoedregeling heeft tot doel inwoners met lage inkomens te ondersteunen in de energietransitie door oud, energie-slurpend witgoed te vervangen door energiezuinige apparaten. De witgoedregeling heeft tot doel inwoners met lage inkomens te ondersteunen in de energietransitie door oud, energie-slurpend witgoed te vervangen door energiezuinige apparaten. Dit zorgt ervoor dat de energierekening voor deze huishoudens omlaag gaat omdat nieuw energiezuinig witgoed zorgt voor minder energieverbruik. Volgens onderzoeksbureau TNO besparen huishoudens gemiddeld tot € 13,- per maand en dus € 156,- per jaar wanneer zij nieuw energiezuinig witgoed hebben. Tevens zorgt de witgoedwissel ervoor dat de energie slurpende apparaten van de markt worden gehaald wat leidt tot minder stroomverbruik en CO2 reductie. Dit sluit aan bij de ambitie om Zaanstad in 2040 volledig energieneutraal te maken.

Doelgroep

Zoals eerder genoemd kunnen enkel mensen die in het bezit zijn van een gratis Zaanse Pas in aanmerking komen voor deze regeling. De groep die tot 120% van de bijstandsnorm verdient en bij de gemeente bekend is, krijgt de gratis Zaanse Pas automatisch. Er is een beperkte groep huishoudens die ook tot 120% van de bijstandsnorm verdient maar niet bij de gemeente bekend is. Het is mogelijk dat huishoudens in deze groep (nog) niet de Zaanse Pas ontvangen. Deze huishoudens de Zaanse Pas wel aanvragen om in aanmerking komen voor een voucher.

Kostenefficiënt en effectief via de Zaanse Pas

We kiezen ervoor de regeling via de Zaanse Pas uit te voeren. Het overgrote deel van de inwoners die recht hebben op de regeling is bij de Zaanse Pas bekend (huishoudens tot 120% van de bijstandsnorm). Zo hoeven we voor deze regeling geen apart controleproces op te tuigen waar bij

iedere aanvraag een inkomenscheck moet worden gedaan. De kosten die we zo uitsparen kunnen we gebruiken om meer huishoudens aan energiezuinig witgoed te helpen.

Draagvlak

We willen dat Zaanstad een evenwichtige en rechtvaardige stad is, waar iedereen mee kan doen. We willen de kloof tussen arm en rijk niet groter laten worden door de hoogte van de energierekening. Daarom moeten we de sociaaleconomische positie van kwetsbare Zaanstaders verbeteren en hen de mogelijkheid bieden om mee te doen met de energietransitie. Door energiearmoede tegen te gaan, vergroten we de kansengelijkheid en bestaanszekerheid. Daarnaast is een structurele aanpak van energiearmoede belangrijk voor het draagvlak voor de energietransitie.

Aansluiting externe ontwikkelingen

Het bestrijden van energiearmoede is een landelijke prioriteit.

Financiële consequenties

De uitgaande subsidieregeling met een plafond van € 592.250, uitvoeringskosten van € 30.250 voor de diensten van Groupcard en € 1.500,- voor de communicatiekosten wordt voor € 484.000 gedekt vanuit de Specifieke Uitkering (SPUK) Aanpak Energiearmoede van in totaal € 5,9 mln. Dit is onderdeel van het door het college vastgestelde Plan van Aanpak Energiearmoede Zaanstad 2024-2028 (Mozard 8136821). Daarnaast is uitbreiding van het bereik van de witgoedregeling onderdeel van de activiteiten gericht op de armoedeaanpak in Zaanstad. Daarom wordt € 140.000 vanuit het armoedebudget (programma kansengelijkheid, armoede en schuldenaanpak) beschikbaar gesteld voor de voorliggende subsidieregeling.

Zowel de middelen vanuit de specifieke uitkering als het armoedebudget waren begroot in 2024. De regeling heeft vertraging opgelopen en de uitvoering is daarom verschoven naar januari 2025. Zodoende is het voorstel om deze budgetten door te schuiven naar 2025. Voor de middelen energiearmoede betekent dit een fasering van de rijkssubsidie (SPUK). Voor de incidentele middelen voor armoedebeleid betekent dit een fasering middels de reserve budgetoverheveling.

De SPUK-middelen dienen 31 december 2025 te zijn besteed en middels de SISA-systematiek voor 15 juli 2026 te worden verantwoord, hetgeen erop neerkomt dat de besteding kan worden verantwoord binnen de gemeentelijke P&C-cyclus (jaarrekening 2025).

Juridische consequenties

Met het besluit van het college wordt de subsidieregeling akkoord bevonden en deze voorgelegd aan de raad voor wensen en bedenkingen. De raad heeft in artikel 3, tweede lid van de ASV 2023 de bevoegdheid tot het vaststellen van subsidieregelingen gedelegeerd aan het college. Als het gaat om een subsidieregeling met een budget van meer dan € 250.000,- wordt gebruik gemaakt van de voorhangprocedure (lees: een zienswijze of wensen en bedenkingen vragen aan de raad). Het gaat hier om een subsidieregeling met een budget van meer dan € 250.000,- waardoor de raad om wensen en bedenkingen op de regeling dient te worden gevraagd.

Het verstrekken van subsidie is een bevoegdheid van het college. Middels het mandaatbesluit machtigt het college (mandaatgever) Groupcard (gemandateerde) om deze bevoegdheid in naam en onder verantwoordelijkheid van het college uit te oefenen.

Communicatie en traject

Alle houders van een gratis Zaanse Pas krijgen een brief van de gemeente Zaanstad thuisgestuurd met daarin de aankondiging van de witgoedwissel en een uitleg over het proces.

- a. Voorafgaand aan de brief richting inwoners, zijn de Sociaal Wijkteams (SWT) ingelicht en hebben een procesbeschrijving gekregen. Ze weten hoe ze aanvragers kunnen helpen het aanvraagproces te doorlopen. Projectleider informeert SWT's. Het servicepunt van de Bibliotheek (informatiepunt digitale overheid) is vooraf ingelicht over de start van de regeling en heeft een procesbeschrijving gehad.
- b. Regeling gaat open.

- c. Aanvragers krijgen bericht dat hun aanvraag is binnengekomen en dat de uitslag van de loting volgt op 31 maart voor de eerste tranche. Voor de tweede, nieuwe loting, van de tweede tranche is de uitslagdatum 31 december. Deelnemers die zich voor de eerste aanvraag hebben ingeschreven en niet zijn ingeloot, dienen zich voor de tweede aanvraag opnieuw aan te melden om mee te kunnen doen met de tweede loting om opnieuw kans te maken op een voucher.
- d. Ontvangers van de voucher (digitaal of fysiek) krijgen bericht, uitleg over proces (welke stappen nu) Degenen die geen voucher hebben gekregen, ontvangen ook bericht.
- e. De ingelote deelnemers wisselen de voucher in bij de lokale witgoedleverancier, fysiek of online. Het oude witgoed wordt opgehaald (of ingeleverd) bij de leverancier.
- f. De tegoeden die na de periode van 62 dagen nog niet zijn verzilverd, vervallen weer terug naar het hoofdbudget.
- g. Groupcard levert een rapportage over de resultaten van het totaal aantal verzilverde vouchers, het uitgekeerde witgoed en het witgoed dat is opgehaald door de leveranciers.

Aanvragers kunnen met vragen en opmerkingen bij het klantcontactcentrum van Groupcard terecht. Uiteraard brengen wij ons eigen KCC op de hoogte van de actie en stellen wij een lijst met veel gestelde vragen op.

Bijgaande stukken

Bijlage 1 Subsidieregeling voucher energiezuinige witgoedwissel 2025 8925034

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Zaanstad,

Drs. J. Hamming, burgemeester

Drs. G. Blom, gemeentesecretaris

Transactiebewijs iBabs digitale handtekening